

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Anton Štrekelj*, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.
Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 15.

V Gorici, dne 6. avgusta 1907.

Tečaj III.

Kmetje, napredujmo nekoliko bolj naglo!

Človek je že prirojen, da misli o sebi, kar le more dobro. Saj pa je tudi popolnoma res, da je najtežje spoznavati samega sebe. Ravno to pa, ker misli večina naših kmetov, da bi ne znal pod danimi razmerami nikdo boljše gospodariti, napredujemo pri nas v kmetijstvu jako počasi. Dasi tudi se nahajamo v sredini Evrope, smo vendarle še daleč celo za nekaterimi neevropejskimi narodi, kar se kmetijstva tiče. Pri nas kmet samo ječi pod težo bremen in si noče pomagati. Mi smo se tako močno oprijeli starih navad, katere pa niso za današnje čase, da se jih ne moremo in ne moremo iznebiti.

Kako drugačni so n. pr. ameriški kmetje! Tudi v Ameriki je pomanjkanje delavcev in tudi tam ni dežela, po kateri še cedi med in mleko. Kakor pri nas, morajo se tudi v novem svetu bojevati kmetje proti raznoterim sovražnikom in težkočam. Toda oni jih premagajo, ker so delavni in, kar je poglavitno, podjetni. Tam seveda ne boš videl kmeta, ki pleje in osipa turščico z ročnim orodjem. Parni in električni stroji opravljajo, kar delajo pri nas ljudje in živina. Amerikanec ima glavo na pravem mestu, zato izkorišča moči, ki mu jih v obilici nudi brezplačno mati narava. Zato pa obdeluje v Ameriki po 200 orlov zemljišča in še več samo ena družina. Pa kaj bi govoril o Amerikancih, ki so tako daleč! Poglejmo rajši nekoliko v bližnjo Švico in primerjajmo jo z našimi gorami! Naravne razmere so približno enake; kak strašanski razloček pa je v blagostanju!

Tam bogastvo, pri nas revščina! To pa vse radi tega, ker obdeluje švicarski kmet vse drugače svoje travnike in pašnike kot naš kmet in ker se pazi v Švici na živinorejo mnogo bolj, nego pri nas. Tam se dela z glavo — pri nas po stari navadi.

Z veseljem pa moramo priznati, da se je pričelo zadnji čas tudi pri nas nekoliko bolj napredovati. Že mnogo jih je, ki priznavajo, da ne pridemo po dosedanji poti do rešitve, in da je potrebna temeljita prememba. Koliko njih nas je n. pr. zagotovilo, da je vse resnica, kar pišemo v našem listu, če pogledamo pa na njihovo posestvo, najdemo presneto malo izkoriščenih naših nauk. Zagotavljam vas, dragi čitatelji, da nas bo bolj veselilo, ako se boste po dobrih naukih ravnali, nego da jih boste hvalili. Ne rečemo sicer, da ne dela nikdo, kakor v listu svetujemo, toda premalo je takih gospodarjev pri nas in zato napredujemo prepočasi.

Kmetje! Če ste spoznali kak nauk kot dober ravnajte se po njem. Ne odlašajte preveč z rešitvijo. Potem se bo reklo o vas, da napredujete. Vsled revščine, ki je nastala radi dolgotrajne brezbriznosti, res ne more vsakdo tako delati, kakor bi rad, toda mnogo je reči, ki se dajo brez posebnih stroškov popraviti. Vzlasti svetujemo našim revnišim kmetom sledeče popravke na kmetiji: zboljšanje hleva in gnojišča, zboljšanje in gnojenje travnikov, pridelovanje več krme, naprava sadovnjakov in vinogradov, vrtnarstvo, odbiranje pri vzgoji živine, vzlasti pa uporabo boljšega kmetijskega orodja. Vse svoje posestvo vrnajmo tako, da bodemo čim več dela opravili z živino in uporabljali čim manj delavskih moči. Kako je treba to delati, o tem smo že večkrat pisali v našem listu. Kdor hoče toraj, da se mu bo boljše godilo, nego do sedaj, ta naj se ravna po dobrih naukih in njemu se bo reklo, da ni nazadnjaški, marveč napreden kmet.

Št.

Oskrba pašnikov.

Važnost pašnikov se zadnja desetletja vedno bolj pripoznava za uspešno živinorejo. Tudi v takih krajih, kjer se je re-

dila prej živina izključno v hlevih, pričelo se je polagoma vrevjavati pašnike, če ne drugače vsaj za mlado živino. Samo z napravo pašnikov pa ne dosežemo pravega namena, ampak poskrbeti moramo, da so pašniki vedno v dobrem stanju. Ravno v tem oziru se v mnogih naših krajih premalo stori. Sicer ima tudi slaba in revna paša za uspešen razvoj živalj, osobito mlade živine, precej prednosti pred rejo v hlevu, popolnoma pa izpolnjujejo svoj namen taki pašniki, ki ne nudijo živalim samo prilike, da se zamorejo te prosto premikati, marveč nudijo v obili meri tudi dobro in primerno hrano.

Za pašnike bi se moralo osobito v sedanjih razmerah, ko se živinoreja vsled visoke cene povsod množi, kaj več storiti. Ako ne naredimo pa za pašnike ničesar, ne smemo pričakovati iz živinoreje največjih dobičkov.

Skušnje so pokazale, da se pašnik skoraj v vsaki zemlji zboljša, čim bolj pridno in umno se obdeluje in oskrbuje. Kakor znano, izginejo rastline, ki smo jih posejali po novem pašniku, več ali manj po petih, šestih ali sedmih letih in se nadomestijo s takimi rastlinami, katerim tla ugajajo; očitno je torej, da ne dosežemo dobrih pašnikov samo s setvijo dobrih travnih semen, in naj se ta še tako previdno in strokovnjaško odberejo, ampak, da je potrebno več let, dokler se naselijo na pašnik take rastline, ki so najbolj prikladne zemlji, obnebu, deževanju in gnojenju dotične površine. Iz tega pa sledi, da se razvijejo na pašniku tem boljše rastline, čim bolj obdelano in gnojeno je zemljišče. Razmeroma dolgo časa je trajalo, predno so se kmetje prepričali o potrebi rednega gnojenja pašnikov. Večina je bila mnenja, da pašnikov ni treba gnojiti in zadostujejo odpadki živali, ki se pasejo, popolnoma za zboljšanje trave. In vendar se lahko trdi, da donaša le malokatero zemljišče toliko dobička, kakor ga donaša dobro oskrbovan in pravilno uporabljivan pašnik.

Kedar gnojimo pašnike, ne smemo pa delati to enostransko, ampak moramo premisliti pri tem na razne okoliščine. Gnojenje samo s kalijem in fosforno kislino se ne more na pašniku priporočati. Posebno prva leta je gnojenje z dušikom velikega pomena. Pred vsem naj se uporabljajo za gnojenje pašnikov naravna gnojila, kakor so gnojnica, hlevski gnoj in kompost. Kjer premanjkuje teh gnojil, daje na pašniku žveplenokisli

amonijak dober uspeh. Nasprotno se manj priporoča uporaba čilskega solitra na travnikih, ker ga je treba jako rano spomladi potrositi, če se hoče prav gotovo zabraniti zastrupljenje živali, ki se pasejo po tako gnojenem pašniku; drugič pa se ne more ubraniti, da se ne bi velik del dušika v čilskem solitru izgubil, ker se ta jako hitro raztopi. Tudi vpliva čilski soliter samo spomladi, ko raste trava močno tudi brez njega. Z uporabo amonijaka ni se pa bati zastrupljenja, njegov upliv je bolj počasen, toda enakomeren in pride osobito travi proti jeseni v pomoč. Z dušičnatim gnojenjem pomnoži se obenem tudi redilnost piče na pašniku. Tudi bo s takim gnojenjem trava bolj močno rastla, nego detelja, s čimur dosežemo bolj gost obrastek. Od goste trave pa sta odvisna tudi dobrotta in množina paše; tudi na fizikalčna svojstva tal upliva gostost trave. Čim bolj gosta je ta, tem manj trpi pašnik od suše. Ako se uporablja za gnojenje straniščnica in gnojnica, moramo ti gnojili politi po pašniku pozimi (novembra do januarja). Z dobičkom se trosi po pašniku tudi svinjski gnoj, osobito tam, kjer so posamezna mesta slabotna. Tudi to je delati od jeseni do februarja. Izprana slama, ako se je rabila ta za steljo, se mora spomladi pograbititi in se lahko vnovič uporablja, ako nam stelja premanjkuje. Še boljše je seveda, če potrosimo po pašnikih pozimi slamnat, dobro sprhnel gnoj. S tem se jako obudi rašča trave in detelje, ki se jako gosto obrasteta. Takšni pašniki so potem še pozimi zeleni in ako niso druge razmere neugodne, dajo pravo tolsto pašo. Tudi krompirišče dobro služi na pašnikih, ako jih pokrijemo ž ujim po zimi. Pod krompiriščem ohrani se lažej zemeljska vlaga, tla se bolj navzamejo zraku in zemlja boljše sprhne. Spomladi je treba krompirišče pograbititi. Da je kompost izvrstno gnojilo na pašniku, ni treba še posebe omenjati. Ako ga pripravljamo nalašč za gnojenje pašnikov, dobro je, če se mu dodá mnogo vapna. Kompost pa ni samo sam izvrstno gnojilo, marveč podpira in poveča v obili meri delovanje mineralnih umetnih gnojil.

Nadalje se priporoča, naj se kravje blato po pašniku razgrne ali razvrže. Najboljše je, če se dela to vsak dan, dokler je blato še sveže. S tem se zabranijo hobotna mesta. Kjer se je pokazala ob kravjem blatu taka bujno rastoča trava, potrositi jo je z živinsko soljo, na kar jo bo živina rada popasla.

Na raščo trave vpliva tudi to, kako pasemo ter vrsta in število živali, ki jo zaženemo na določeno površino. Najboljše izkoristimo pašnik, ako se pasejo na njem konji, govedo in ovce skupno. Ker je okus raznih živali različen, dobimo na ta način malo hobotnih mest in goljav.

Priporoča se razdeliti pašnik na več delov, od katerih se popase enkrat eden, drugikrat drugi. S tem dosežemo najbolj gosto travo in raditega največji dobiček. Važno je, da je trava na pašniku vedno mlada in nizka, ker ima taka trava največ redilnih snovi in jo živina najrajši žré. Prva trava ima največjo vrednost; ako se še mlada popase, zraste v kratkem vnovič. Priporoča se zato, gnati čim prej spomladi živino na pašo. Popolnoma narobe je, ako pustimo travo šele za čevelj visoko v mnenju, da dosežemo s tem več koristi. Nasprotno! Del take trave živali poteptajo in vničijo. V jeseni se ne sme pasti predolgo, ker potrebujejo rastline nekoliko počitka, da se okrepijo. Čim krepkejša je trava v jeseni, toliko več bo dala prihodnje leto.

Kakor po travnikih, zatirati je tudi po pašnikih razne plevele in tu pa tam je razgrniti tudi krtovine. Kjer raste po pašniku mah, treba ga je s travniško brano povlačiti. Posebno je paziti tudi, da dobiva živina na paši pitno vodo. Ako ni tekoče vode, napraviti je tam vodnjak, da bo živina lahko vsak čas pila.

Tako piše nemški list. Na Nemškem so že zdavno spoznali, kako vrednost imajo za vzgojo in rejo živine dobri pašniki. Spoznali so tudi, da jim donaja pašnik, ako se dobro oskrbuje, več dobička, nego travnik ali polje. Zato uporabljajo za pašo najboljša zemljišča. Kaj pa mi? Pri nas pomeni pašnik skoraj toliko, kolikor svet, ki ni za nobeno rabo. Najslabše, kar imamo, to je naš pašnik. Nikomur pa ne pade v glavo, da bi kaj storil pri nas za pašnik. Naši pašniki potreseni so s kamenjem, razriti od vode, obraščeni z brinjem in trnjem. Stokrat naj pastir vcahne v kamen, nikdar ne dobi toliko poguma, da bi ga pobral in del na zid ob meji in stokrat naj se bosonog zbode v nogo ali si opraska lice, vedno bo rastle trnje na svojem mestu. Res je, da ne moremo pri nas vsega storiti, kar nam priporoča nemški list, ker so naše razmere nekoliko drugačne od severnih, toda mnogo bi se dalo tudi po naših pašnikih zboljšati. Vzlasti

priporočamo gnojenje z gnojnico in straniščnico, čiščenje kamenja in nepotrebnega grmovja, pregraditev pašnika v več delov in preskrbo pašnika s pitno vodo. Po našem mnenju bi do našal več majhen, toda dobro oskrbovan pašnik, nego velik zanemarjen. Sedaj meseca avgusta in septembra imamo pri nas največ prostega časa, lotimo se s popravo svojih pašnikov. Ker nam preti letos pomanjkanje sena, pognojimo vsaj en del pašnika koj v septembru z gnojnico ali z gnojem, da nam bo zrastle na dotičnem mestu rano spomladi trava, po kateri bomo lahko že proti koncu marca pasli.

Vzrok slabih sadnih letin in sredstva, kako bi bilo temu odpomoči.

Že tri, odnosno štiri leta sem so sadna drevesa ne samo po Kranjskem, marveč tudi po drugih sosednih deželah, slabo obrodila in le tu pa tam v posebno ugodnih legah so nekaj sadu nastavila ter tudi do jeseni obdržala.

Vzroki, da so sadne letine vedno slabše, so pač raznovrstni in je težko navesti za vsak kraj glavni vzrok. Zato je treba stvar nekoliko bolj splošno razmotrivati in se pri tem sodba ne sme ozirati, oziroma omejiti le na gotove kraje.

Velik upliv v tem oziru ima podnebje, za tem pa pridejo raznovrstne bolezni, ki so se pričele v zadnjih letih čudovito širiti, in končno hodijo tudi zemeljske razmere v poštev.

Kdor natančno opazuje, mora priznati, da so se vremenske razmere v zadnjih 20 letih povsod predrugačile. So n. pr. kraji, koder je bila le redkokedaj toča in spomladanska megla in koder ni bilo močnih deževij itd., dočim se danes v teh krajih pojavlja uima za uimo. Tega je pač krivo kruto uničevanje lepih gozdov v visokih gorah. Glasom vremenslovskih poročil nastajajo in se pojavljajo na severnem rtu nepričakovane zračne spremembe, ki potem mnogo uplivajo tudi na naše podnebje.

Proti takim vesoljnim pojavom se ne da seveda nič ukreniti, zato pa se morajo izbrati druga pota, ki vendarle kolikor-toliko pomagajo do zaželjenega cilja.

Proti nekterim vremenskim vplivom, ki zabranjujejo ali zmanjšujejo letino (n. pr. megla, oster spomladanski zrak, deževje ali suša), si moremo stališče izboljšati edino le z vpeljavo takih sadnih vrst, ki so zlasti v cvetju jako trpežne, odnosno ki cveto v takem času, ko se ni bati gori omenjenih uim; kajti sčasoma postane kakor vse druge rastline, ki se iz dobička goje in vsled tega prav skrbno obdelujejo, tudi sadno drevje precej mehkužno in zato tudi proti vsemu bolj občutljivo.

Ko bi se sadno drevje na stalnem mestu iz semena vzgajalo in na istem mestu, kjer ga mislimo sploh saditi, precepilo, bi drevesa gotovo bolje rastla, več in enakomerneje rodila ter bi bila tudi trpežnejša, kakor iz tujih drevesnic naročena, v čisto drugih zemljah, pod čisto drugimi podnebnimi razmerami vzgojena drevesa.

Kaj takega se seveda ne da splošno uvesti, in zato je večina sadjarjev navezana na kupovanje dreves iz raznih drevesnic, s čimur se pogostokrat razne bolezni prenašajo in drugod zaplojajo. Pač pa se mora vkoreniniti prepričanje, da je saditi drevje, če hočemo imeti od njega gotov dobiček, v dobro zemljo, v zanj sposobno lego ter ga pridno oskrbovati, kakor vsako drugo rastlino. Vsak mora priznati, da se nobena rastlina, niti smreke v gozdu, tako malomarno ne oskrbujejo, kakor ravno sadna drevesa. Izjeme delajo v tem le nekateri izšolani sadjarji, ki hočejo z lepim vzgledom sosedom koristiti, ter tuptam nekateri boljši posestniki in vrtnarji, ki se hočejo z lepimi drevesi izkazovati.

Da po možnosti zopet dosežemo vsaj deloma dobre sadne letine, je pred vsem treba pravilnega, pravočasnega in skupnega boja v pokončevanju raznih listnih, cvetnih in sadnih mrčesov. Ti so ravno vzrok, da ni letošnje leto vkljub lepemu cvetenju skoraj nič sadja, kajti ravno ob cvetenju se je naselilo po cvetju in listju toliko razne golazni (cvetoder, pedic, gosnice glogovega belina in razne uši), da se ni moglo razviti in oploditi ter je potem, ko je še suša pritisnila, kar odpadlo.

Proti tej golazni je treba jako krepko in z združenimi

močmi nastopiti, ker drugače preti nevarnost, da postane nadaljno sajenje sadnega drevja popolnoma brezpomembno delo.

Poleg gori navedenega nasveta, da naj se zbirajo pri saditvi dreves le vrste, ki se v dotičnem kraju že več let dobro sponašajo, in naj so le štiri ali samo dve vrsti, je treba drevju pridno gnojiti in čistiti krono, da se krepko in lepo razvija, kajti krepko rastoče drevo se vsem boleznim in tudi uimam bolj zoprstavlja in veliko ter lepega sadu napravlja.

Škodljivci se najlaže, najenostavneje in najceneje s tem zatirajo, da se zemlja pred zimo okoli drevesa prekoplje, vsa debela do krone z apnenim beležem namažejo, po možnosti prej ž njih ves star lubad postrga, po zimi ali prav zgodaj spomladi vsi gosenični mešički odstranijo ter že februarja ali marca okoli debela privežejo z limom namazani ovitki, da na njih obtiči mrčes, ki na drevje leze. Ko bi se povsod tako ravnalo, bi se v malo letih pokazal očividni uspeh. Proti skrlupu ali fuzikladiju se moremo boriti le s škropljenjem z enako zmesjo, ki se rabi za škropljenje trt, t. j. galice in apna. Z žveplanjem se tudi pokonča mnogo sadnih škodljivcev.

Velike koristi so za časa cvetenja čebele, ker s svojim letanjem od cveta do cveta mnogo pripomorejo do gotove in hitrejše oploditve.

Končno bi še pripomnil, da bi bilo v prihodnje obrniti večjo pozornost na sajenje lepih debelih orehov in maronov (kostanj), kajti to so drevesa, ki ima od njih posestnik, če jim prija zemlja in podnebje, odkar pričnejo roditi in dokler jih ne poseka, skoraj vsako leto gotov dohodek brez stroškov. In ko se ta drevesa dovolj postarajo, se še les prav dobro proda, zlasti orehov, dočim je staro deblo drugih sadnih dreves, izvzemši češnjevega, komaj za kurjavo sposobno.

Fr. Gombač.

GOSPODARSKÉ DROBTINICE.

Gnojite ajdi! Kako pridno se poslužujejo kmetje po Kranjskem gnojenja ajde s superfosfatom, smo že pisali. Žal pa, da

se pri nas skoraj nikdo ne loti takega gnojenja. Na Kranjskem sponesel se je superfosfat pri ajdi izbornu, poskušajmo tudi pri nas. Superfosfat ima na razpolago Gor. kmet. društvo.

Po dežju. Kdor hoče, da se mu ne vtepe suša tako hitro v vinograd ali v vrt, ta naj zemljo po dežju, ko se je nekoliko osušila, na vrhu prerahlja. Pri prihodnjem dežju bo popila taka zemlja vsako kapljico v se in voda ne bo odtekla.

Peronospora ni napravila do sedaj posebne škode. Po zadnjem dežju pa napada mlado listje, osobito na letošnjih cepljenkah, da je prava žalost. Priporočamo vnovič, naj se škropi.

Zeleno fižolovo stročje, ki se lahko pari ali pa tudi je okisano, ni samo jako okusna, marveč tudi prav tečna hrana. Do sedaj je bilo stročja (kozel) dovolj, meseca avgusta pa se spomladi posajeni fižol navadno posuši. Da dobimo tudi septembra in oktobra dovolj stročja, priporoča se saditi fižol sedaj. Ako bo v septembru dovolj dežja, imeli bomo v nekoliko grmih za družino zadosti te izvrstne prikuhe. Vsak kmet bi moral posaditi sedaj nekoliko fižola. Najboljši je seveda v ta namen taki, ki nima žil.

Solata endivija se prideluje okoli Gorice v precejšnji množini. Po deželi pa je ta rastlina še premalo znana. Solato endivijo je treba sedaj presajati v dobro gnojeno zemljo. Ko se solata dovolj razraste, zvezati jo je z ličjem ali s travo v glavo, da srednje listje zbledi. Ko nastopi hujša zima, pobrati je solato ter shraniti v kleti ali vrtnih hišicah. Po zimi je solata endivija skoraj najbolj priljubljena zelenjava. Nikdo naj ne zamudi, nabaviti si in posaditi nekoliko sajenic, ki se dobe v Gorici na trgu. Narezljana endivija je bolj priljubljena, nego gladka.

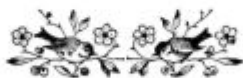
Črv kiseljak, ki rije v grozdju iz jagode v jagodo, pričel je že svoje delovanje. Najbolj napada trte, ki so vzgojene na latnik. Refož mu posebno prija. Kjer zapazimo navrtane ali orumenele jagode, odtrgajmo in vničimo jih. Skoraj gotovo vničimo ž njimi tudi kiseljaka. Čim prej opravimo to delo, več kvara se ubranimo.

Umetno gnojenje v Krepljah na Krasu. Pri poskusih z umetnimi gnojili na pšenici sem dobil letos sledeče uspehe: 100 najlepših klasov je tehtalo pri negnojeni pšenici 190 g, tam

kjer se je gnojila s superfosfatom 255 g, s kalijevo soljo 192 g, s kalijem in solitrom 200 gramov. Na Krasu se sponaša boljše superfosfat kakor Tomasova žlindra. Po njivi ga je pa trositi dlje časa pred oranjem. Soliter ni dobro trositi po rosнем žitu. Ker sem slišal obupne govore, da umetno gnojilo po travnikih ne koristi, opomnim naj, kar sem iz svoje skušnje opazoval. Vsled suhih kraških tal učinkuje umetno gnojilo sicer prvo leto malo, pač pa poznej več let zaporedoma. Kdor hoče imeti na travniku dober uspeh, mora prej mah po njem z železnimi grabljami postrgali in ga odstraniti. Šele na očedeno zemljišče naj se potrosi gnojilo in ne povrhu mahu. Že leta 1901. sem trosil po travniku umetna gnojila in še letos se pozna uspeh.

Ant. Tavčar.

Tomasova žlindra na Krasu. Piše se nam s Krasa: Že dve leti se opazuje po Krasu delovanje Tomasove žlindre, pravega uspeha pa se ni videlo. To ni težko umevno, ker so pri nas bolj suha tla in potrebuje to gnojilo mnogo vlage, da se zamore raztopiti. Iz letošnjega gnojenja se razvidi, da bi bil superfosfat najbrže boljši za naše kraje. Superfosfat je dal pol letne več, žlindra pa je pokazala le majhne znake. Mislim zato, da bi bilo za Kraševce boljše, če si naročijo več superfosfata in kalijeve soli kot Tomasove žlindre.

POROČILA.

Toča. Po dolgo trajajoči suši prišel je 30. julija vendarle prepotrebni dež. Z nalivom po noči pa se je vsula ponekod tudi toča. Najbolj je prizadela nekatere furlanske občine. kjer je vse oklestila, vzlasti je potolkla Medejo, Marjan, Frato, Romans in Gradiško, deloma tudi Zagraj, Faro, Villes, Morar itd. V slov. delu deželu je padala okoli Renč, Prvačine, Dornberga, Rihenberg in Ajdovščine. Najbolj je prizadela Rihenberg, zlasti Pederje, kjer je vzela skoraj četrtinko pridelka na grozdju. V drugih omenjenih občinah je vničila 4 do 6 jagod na grozdju. Tudi v Brdih in sicer v Neblem je padala oni dan toča. Precej

huda je bila pod Rutarji. Drugače je napravila pa tod manjškode.

Trtna uš pokazala se je na novo v Monasteru pri Ogleju in v Medani. V Medani je konstatiral urednik tega lista trtno uš v vinogradu Osvalda Natale (poleg pokopališča). Najbrže se nahaja pa že na več krajih medanske občine. Nekateri Medanci niso hoteli verjeti, da je prišla tudi h njim ta zajedalka, ko so jo pa prošlo nedeljo z lastnimi očmi gledali, verjamejo. Sicer pa se večina Medancev pripravlja že nekoliko let na trtno uš ter prav pridno zasaja divjo ameriansko trto. Priporočamo jim, kakor tudi sosednim občinam, kjer se ni še opazilo trtne uši, naj delo prihodnjo zimo še bolj požurijo. Kdor je zasadil prošlo pomlad domače trte, mesto divjih, kakor se tu pa tam vidi, ta naj jih nadomesti v jeseni z divjaki.

Poučna kmetijska shoda sta bila v nedeljo dné 28. julija v Biljani in dné 4. avgusta v Medani. Kmet. pot. učitelj Štrekelj govoril je v prvem kraju o kletarstvu ter o trtnem cepljenju v piščalo in v oko, na drugem kraju o trtni uši in prenavljanju vinogradov.

Grozdje je trpelo na več krajih po Vipavskem močno vsled suše. Zadnji dež ga je nekoliko popravil in upati smemo na dobro trgategv. Posebno lepo grozdje imajo v Brdih. Že dolgo let ni bilo tako. Povsod se išče že sedaj vinska posoda. Ako ne bo pa v kratkem močnega dežja, preti vnovič suša.

Dež, ki je padel dné 30. julija je jako dobro prišel. V zrahljani zemlji je zmočil precej, v trdi zemlji pa za poldrugo ped. Letos pa je zemlja skoraj 70 cm na globoko suha, zato bi bilo treba pač še mnogo dežja, da bi se ta do dobra z vodo napila. Jako močan dež je bil po Vipavskem, manjši po Brdih.

Cena sadju je letos na sploh jako dobra, bodisi na Goriskem, kakor tudi na drugih trgih. Celo smokve „cvetnice“ prodajale so se po 40 do 60 vinarjev kilogram. Tudi breskve, katerih je letos še precej, imajo dobro ceno.

Naročajte Tomasovo žlindro! Udje Gor. kmet. društva se opozarjajo, da se je naročilo za jesen 50 vagonov Tomasove žlindre. Kdor hoče imeti to guojilo naravnost na najbližnjo postajo, oglasiti se mora že sedaj. Žlindra stane na postaji v Trstu

5·20 K za kvintal (vrečo). Ceno do posameznih postaj si lahko vsakdo preračuni. Na postajo v Gorici stane n. pr. 17 K več za vagon. Kdor zamudi z naročbo, bo moral plačati stroške za prevažanje iz postaje in stroške za magazine. Zato naj se vsakdo prijavi pri podružnici, oziroma zaupnikn Gor. kmet. društva čim prej za gnojilo. Ob naročbi dati je nekoliko varščine (1 K za q). Letos je na sploh Tomasova žindra nekoliko podražila, kar pa nas ne sme ovirati pri uporabi.

Cepljenje trt v piščalo se je razširilo precej po deželi. Od povsod nam poročajo, da se je dobro sponeslo. Ker mislijo nekateri, ki niso pazno prečitali našega navoda gledé tega cepljenja, da požene oko že letos, opozoriti jih moramo, da ne sme oko prvo leto pognati, ker bi poganek ne dozorel. Mladiko nad očesom sme se toraj prerezati šele spomladi.

Vremenska napoved. Kakor druga leta, naznanja tudi letos c. kr. centralna meteorologična in geodynamična postaja na Dunaju vsak dan, razun nedelj, brzojavno, kakšno bo vreme naslednji, oziroma tretji dan. V vseh brzojavnih uradih se dobi ob 4. uri pop. nabita napoved. C. kr. okrajna glavarstva so že lani pojasnila, kako bi se lahko naznanjalo vremensko napoved s pomočjo raznobarvnih zastav, ki se obesijo na visokem vidnem kraju. Želeti bi bilo, da se več občin poslužuje teh napovedi. Za potrebne naprave postaj dovoli c. kr. kmetijsko ministerstvo tudi podpore do 30 K. Po tržaški okolici, po Istri in Dalmaciji razpošilja vremensko napoved c. kr. morski observatorij v Trstu in sicer celo leto. Za druge dežele razpošilja se napoved samo od 1. aprila do 30. novembra.

Iz Krepelj na Krasu nam pozočajo: Do zdaj ni bilo pri nas hude suše in kaže vse dobro. Tudi sena je precej. Toče ni še bilo. Zimsko cepljenje kolči se je letos dobro sponeslo. Naše vinarsko in sadjarsko društvo napravlja klet, kamor bo spravljalo pridelek svojega vinograda, ki kaže letos prav lepo.

V Godnjah na Krasu napredujejo v vinogradništvu jako lepo. Kdor hoče videti uzorne vinograde sajene na razne načine, naj gre tje pogledat. Tam se nahaja tudi več trtnic, kjer se pridelujejo stratificirane cepljenke.

Štipendiji za dijake c. kr. više šole za vrtnarstvo in sadjarstvo v Klosterneuburgu. S prihodnjim šolskim letom

se oddajo na viši šoli za vinarstvo in sadjarstvo v Klosterneuburgu 3 državni štipendiji po 500 K. Prosilci morajo poslati svoje prošnje ravnateljstvu te šole do 20. septembra. Šola ima tri letne tečaje. Za prvi tečaj se zahteva vsaj IV. razred gimnazije ali realke, kateri se mora dovršiti s povoljnim uspehom.

Urad komisije za dopuščanje bikov za goriško okolico nahaja se sedaj v uradu kmetijskega potovalnega učitelja na c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici, soba št. 20.

Uzoren hlev. Grof Žiga Attems v Podgori napravil je pred nekolikim časom nov hlev, kateri je vreden, da si ga ta ali oni naših kmetov ogleda. Hlev ima podolgič dve staji. Živina je obrnjena proti sredi hleva, kjer se nahajajo dvojnate jasli. Med posameznimi jaslji je hodnik, po katerem se donaša živini piča. Za stajama je jarek za gnojnico in ozek hodnik za kidanje gnoja. Jasli in tla so cementirana. Pred hlevom je široka lopa. Po izjavi gospoda grofa Attemsa je stal hlev 10.000 kron in ima za približno 32 glav prostora. Mi priporočamo našim posestnikom, ki mislijo zidati nov hlev, naj si ogledajo, kako je napravljen ta. Ob ti priliki vidijo lahko tudi lepo švicarsko živino, kakoršna se vpelje sedaj v sežanskem in goriškem političnem okraju.

Preskrbovanje vojakov. — C. in kr. intendancija 3. voja razglašja, da bo potrebovalo od 1. oktobra t. l. do 30. septembra 1908 sledeče potrebščine: Za vojaško preskrbovališče v Gorici približno 4166 q sena, 2245 q slame za steljo, 528 q slame za postelje; za vojaštvo v Kanalu 121 q ovsa, 98 q sena, 60 q slame za steljo, 75 q slame za postelje in 253 m³ drv; za vojaštvo v Tolminu 15 q ovsa, 12 q sena, 8 q slame za steljo, 24 q slame za postelje in 81 m³ drv; za vojaštvo v Bovcu: 12 q slame za postelje in 139 m³ drv; za vojaštvo v Gradišču 121 q ovsa, 98 q sena, 60 q slame za steljo, 99 q slame za postelje in 266 m³ drv; za vojaštvo v Ronkah: 15 q ovsa, 12 q sena, 8 q slame za steljo, 30 q slame za postelje in 74 m³ drv. Ponudbe je napraviti po posebnem formularju, ki se dobi tudi v „Gor. kmet. društvu“, kjer se vidijo lahko tudi natančni pogoji. Za Tolmin, Kanal in Bovec se ponudi lahko ustmeno. Ponudbe je napraviti za Gorico, Gradišče in Ronke pri c. kr. vojaškem preskrbovališču v Gorici do 26. avgusta, za

Bovec do 20. avgusta pri bovškem županstvu, za Kanal' do 27. avgusta pri kanalskem županstvu, za Tolmin do 28. avgusta pri c. kr. okr. glavarstvu v Tolminu.

Oddaja američanskih trt. C. kr. okrajna glavarstva razposlala so sledečo okrožnico:

Da se vstreže želji velikega dela vinogradnikov na Primorskem s tem, da se američanske trte iz državnih zalog čim bolj rano oddajo, opozoriti je po odloku c. kr. namestništva v Trstu z dné 2. julija t. l., šte. II-229/36 tamošnje prebivalce, ki se bavijo z vinogradništvom, da prijavijo množino američanskih trtnih podlag, katere žele dobiti iz zalog c. kr. kmetijskega ministerstva, vsaj do 25. avgusta 1907. l. županstvu.

Prošnje, ki se vložijo po tem terminu, se ne vpoštevajo.

Občinski uradi sestaviti morajo po priloženem uzorcú izkaz naročil in izpolnjene naročilne pole pošljejo naj vsaj do 1. septembra 1907. l. c. kr. vinarskemu nadzorniku pri c. kr. namestništvu v Trstu.

Prošnje za podelitev trt zamorejo se sicer vlagati tudi naravnost pri c. kr. vinarskemu nadzorniku.

Kedar se trte delijo, jemljejo se v prvi vrsti v obzir prošnje onih občin in društev, ki rabijo trte za napravo matičnjakov, trtnic in uzornih vinogradov.

Tem se zamorejo podeliti potrebne trte, v kolikor bode dopuščala na razpolago dana množina, brezplačno.

Vsi drugi prosilci morajo položiti odškodnino po tarifni ceni in sicer ali takrat, ko trte naročajo, ali pa kedar jih sprejemajo.

Bolj pozno plačilo zamore se dovoliti zaupanja vrednim kupcem.

Brezplačno sme se dati trte samo izjemno, ako se izkaže odločno siromaštvo, kar se mora v izkazu posebej spričati. Prosilčevo siromašnost morajo županstva vestno in resnično navesti, na kar se posebno opozarja.

Tarifne cene znašajo v trtnici: 6 kron za tisoč reznic (kolči), 14 kron za tisoč okoreninčenk (bilí). H temu se prišteje še, ako ne sprejme prejemnik trt direktno nezapakiranih, 60 vinarjev za vsakih tisoč reznic ali okoreninčenk za stroške zapakovanja.

Te nižane cene (tarifne cene) veljajo na splošno samo za oddajo trt manjšim posestnikom. Veči, premožni posestniki za-

morejo dobiti trte, ako te ostajajo in se s tem ne kratijo pravice manjših posestnikov, po pridelovalni ceni, in **sicer** reznice navadnih podlag (velikolistna rīparija, sofonis in rupestris montikola) po 16 kron, okoreninčenke istih vrst po 40 kron tisoč.

Za oddajo trt po pridelovalni ceni navesti je prosilce v izkazih posebej.

Stroške prevažanja poravnati morajo v vseh slučajih prejemniki.

Občinski predstojniki obvestijo naj posameznike, kateri prosijo trte po tarifni ceni, da se jih pred vsem potem vpošteje, ako se obvežejo, da uporabijo del trt za nasad matičnjaka, kar se smatra za posebno važno.

Posebno je paziti nadalje tudi na to, da se obdarijo samo taki prosilci, od katerih se s popolnim pomirjenjem lahko smatra, da uporabijo trte na svojem posestvu, da se zabrani vsako dobičkaželjno delovanje z dobljenim materijalom.

Prosilci naročajo naj samo toliko trt, kolikor jih v resnici potrebujejo. Predno se trte prosilcem nakažejo, poizvedelo se bode po strokovnjakih, ali se vjemajo naročila v resnici s potrebo.

Prošnje, katere pridejo neposredno c. kr. kmetijskemu ministerstvu, se tu ne vpoštevajo.

Sprejem gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. — Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarkstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljava, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo d o 1 5. s e p t e m b r a t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

„Slovenski Posojilničar“ je izšel kot drugi, popravljene in pomnožene natis „Navoda o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic“. Spisal in založil Ivan Lapajne v Krškem. Na prvi strani prinaša knjiga sliko „očeta“ slovenskega posojilništva Mih. Vošnjaka. Knjiga je pisana jako poljudno in jo priporočamo vsem našim posojilničarjem in takim, ki mislijo posojilnico vstanoviti.

